

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ,
НАЗНАЧЕНО ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНКУРС
ЗА ПРОФЕСОР ПО СПЕЦИАЛНОСТ 3.6. ПРАВО –
ТЕОРИЯ НА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО,
ПОЛИТИЧЕСКИ И ПРАВНИ УЧЕНИЯ

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ю.н. Георги Иванов Бойчев
по обявения конкурс за нуждите на ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“
в Държавен вестник, бр. 35 от 24.04.2018 г.

В конкурса има един участник – Янаки Боянов Стоилов. Роден на 08.09.1958 г. Завършва СУ – Юридически факултет 1983 г. От 1984 г. е асистент в същия факултет. Доцент по Теория на държавата и правото от 2002 г. Доктор по право от 1989 г.

Изнася лекции по Обща теория на правото и други дисциплини в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ и Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Той е „почетен професор“ на университета „Джао Тонг“ в Шанхай.

Активен общественик. Избиран неколкократно за народен представител. Взема активно участие в правотворческата дейност на Народното събрание.

Заема длъжността зам.-председател на Българската секция на Международната асоциация по философия на правото и социална философия. Изнася доклади в международни конгреси на Асоциацията.

Доц. Янаки Стоилов участва в конкурса с труда Правните принципи. Теория и приложение. Издаден 2018 г. (340 стр.) и множество статии.

Трудът Правните принципи се отнася към Общата теория на правото. Темата е изключително актуална успоредно с класическия си характер. Всичко това са предпоставки за системата на научни приноси, които се съдържат в нея.

Така например Авторът въвежда за пръв път категорията „форма на правните принципи“. Това му е дало възможност да разработи новите проблеми за формите на съществуване на следните правни принципи: принципи – декларации; принципи – максими; принципи – права. В тази си част трудът представлява изцяло новост в общотеоретичната литература.

Разбира се преди това в труда е дадено авторово определение на понятието за правен принцип. Това е негова изходна позиция, която стои в основата на цялото изследване.

Във връзка с това се прави разграничение на понятието за правен принцип и понятието за правно правило. Това е основа за следването на разграничение в целия труд.

Систематизацията на функциите на правните принципи се основава на разделеността им на две групи, а именно – социални и юридически (нормативни). На тази основа за пръв път в правната литература подробно е анализирана системата на нормативните функции на правните принципи, а именно: определяне целта и границите на правното регулиране; решават проблемите на конкуренцията между отделните ценности и права; играят ролята на критерий за подлежащите на прилагане правила. обосновават необходимостта от съответно прилагане на правото; определят границите на дискреция в правото. Характерно за тази част от съдържанието на труда е, че наред с теоретичното значение има и непосредствено приложно значение.

В труда обстойно се разглежда проблема за отношението между правни принципи и основни права. Този въпрос има голямо практическо и нормотворческо значение. Тук се застъпва становището, че част от социално-икономическите права поради своята “незавършеност“ (недостатъчна осигуреност) имат действието по-скоро на принципи, отколкото на субективни права.

Изведени са общите качества и различията между правните принципи и основните права. Интерес представлява констатацията, че между правните принципи и основните права е налице застъпване, а не тъждество. Този проблем също има голямо приложно и нормотворческо значение.

В разработката е обогатен анализът на видовете правни принципи при анализа на двойките принципи, а именно: присъщи на правото принципи и обществено-политически принципи; общи и специални принципи и принципи на частното и публичното право. Интересно е, че при разграничаването на принципите на националното и на международното право са разграничени принципи на Международното право и принципи в Международното право.

Според предназначението и произхода им принципите на правото на ЕС са обособени в четири групи. Накрая е приложено едно модерно обособяване на видове принципи, а именно: принципи на Hard Law и Soft Law.

В труда се съдържа разкриване на връзките между правните принципи и валидността на правото. Според Автора правото се легитимира политически чрез ценности, а юридически чрез принципи. Правните принципи се разглеждат като „пределна степен на правна валидност“.

В труда се аргументира и „принципа на правовата държава“. Тук се поставя въпросът дали всъщност този принцип не следва да се определи като „принцип на правовостта на държавата“. Той е свързан с принципа на „правовостта на гражданското общество“, както съм имал възможност да се аргументирам в „Правова държава“.

Интерес представлява разглеждането на равенството като определящо правно основание. Особено значение имат развитите идеи за преход от либерално към социално равенство и от формално равенство към равенство в условията.

Основната ми препоръка за подобряване на труда е свързана с възможността на основата на постигнатите резултати да се развие цяла система от предложения de lege ferenda. Може би е целесъобразно да се разширят случаите на позоваване на вече публикувани разработки по тази тема.

На основата на гореизложеното можем да обобщим качествата на труда.

В него се съдържа изключителна задълбоченост в теоретичните анализи. Те водят до изчерпване докрай на характеристиките на правните явления и на съпоставките между тях.

Постигната е всеобхватност в разкриването на характеристиките на правните принципи.

Съдържанието на труда оправдава напълно неговото подзаглавие, специално посочващо приложната му насоченост.

Голяма е методологичната роля на труда като разработка по Обща теория на правото по отношение на отрасловите правни науки.

Всичко това ни дава основание да определим разработката като капитален труд.

Особено съществено значение има обстоятелството, че трудът отговаря на всички законови изисквания за доктор на юридическите науки.

Качествата на труда показват потенциала на Автора за разработване на значими общотеоретични теми. По всичко личи, че това не е пределът на неговите възможности. В труда е заложена перспективата на Автора за по-нататъшно научно развитие.

Освен рецензирания труд, характерни за Автора са многобройните статии, които той е представил за рецензиране. Във всяка една от тях се съдържат съответни научни приноси.

Тези приноси могат да бъдат групирани тематично.

Най-пряка връзка с правната теория имат статиите, посветени на конституционализма.

Статиите, посветени на отношението между право и политика, се отнасят към Философията на правото.

Статиите, посветени на политическата теория, се отнасят към науката Политология.

Тези две групи статии показват широкия кръгзор на Автора.

Статиите, посветени на пряката демокрация и на съдебната власт, се отнасят към Общата теория на държавата.

Към Методологията на правната наука се отнася статията, посветена на класическите и нови концептуални граници на теорията на правото. Тук се разкрива една нова методологична тенденция на сближаване на концепциите на Методологичното учение на правния позитивизъм с Естественоправното

методологично учение. Това е потвърждение на методологичната теория за хармоничните системи от подходи.

Във връзка с това препоръчвам да се засили методологичната част на изследването в съответствие с най-новите постижения на Методологията на юриспруденцията. Темата дава възможност да се използва по-широко хармоничната система от подходи.

В заключение: представените за рецензиране публикации на кандидата по конкурса за професор отговарят на всички законови изисквания за присъждане на научното звание „професор“.

На това основание препоръчвам на назначеното за конкурса жури да присъди на Янаки Боянов Стоилов академичната длъжност професор по специалността 3.6. Право - Теория на държавата и правото, политически и правни учения.

12.07.2018 г.

София

Рецензент:

(проф. д.ю.н. Г. Бойчев)